

Direnif

Erdoğan TOKMAKÇIOĞLU

Neden, niçin, nasıl, ne zamandan beri yatıp durduğumu anlayabilmek için zihnimi zorlaya zorlaya düşünmeye çalıştım ... İşe yaramadı ... Ancak, sadece hiç kımıldanmadan; başımın, kollarımın, ayaklarımın, tüm bedenimin nasıl bir görünümde olduklarını bilmeden yattığımı anlayabilmifftim zar zor ...

Dilim, kulaklarım, gözlerim, burnum, tüm bedenim işlevini yitirmifftedi ... Sonsuz bir tatsızlık, başlangıçsız ve bitifftisiz bir körlük, dipsiz bir sağırılık içinde; dokunamadan, koklayamadan yatıyordum ... Herhâlde soluk alabiliyor ve zaman zaman da düşünabiliyorum diye aklımdan geçirdim ... Kim bilir ne durumdaydım, nasıl durumdaydım?... Acınacak ... Kötü ... Gülünç ... Tuhaf ... Belki de iğrenç!.. Belki upuzun uzanmış, belki bir tefftip böceği gibi bü-zülüp toplanmış, belki de her bir yanım gerçeküstü bir görünüme bürünmüş-tü ... Belki bir sokak çarpışmasında makineli tüfekle taranıp delik deşik ol-muşçasına yerlere serilmiştim; üzerime bir iki gazete kâğıdı örtülmüş, kâğıtlar rüzgârdan uçuşmasın diye üzerine iki taş konulmuştu ... Belki bir gökdelenin en tepesinden aşığı itilerek un ufak olmuştum ... Belki üst üste birkaç kez oto-mobillerin altında kalıp tanınmaz hâle gelmiştim ... Belki öylesine bir işkence görmüşümdür ki, iskeletimin 213 kemiğinden sadece kafatasım kırılmamış-tı... Ve de bu yüzden beynime bir şey olmamış, zihnim işleme yeteneğini büsbütün yitirmemişti ... Belki, on beş rauntluk profesyonel bir boks maçının son raundunda çeneme yediğim bir kroşe, boş bir çuval gibi yere yığılıp, kımıl-dayamaz duruma gelmeme neden olmuştu ... Belki, bir ameliyat masasında, her an “eks” olabilecek bir durumda yatmaktaydım ... Belki, gizemli, acımasız, tedavisiz, ilaçsız bir hastalık nedeniyle bu duruma gelmiştim ... Kim bilir?..

Anlatılamaz, anlaşılabilir, benzersiz bir durumdaydım ... Hiçbir yerim ağ-rımıyor, acımıyor, sızlamıyor, kaşınmıyor, uyuşmuyor, üşümüyor, gıdıklanmı-yor, ürpermiyor, sıcaktan bunalmıyor, yanmıyor ya da; ya da tek tek bunların hepsi de söz konusuydu ama ben hiçbir şey algılayamıyordum ...

Ne iş?

Derken giderken, ben öyle işitilmemiş, görülmemiş, düşünülmemiş, hayal bile edilmemiş bir şekilde yatarken dilimin ucunu iki dudağımı yalamaya çalışıyormuşum gibi geldi bana ... Dilimin varlığını hissetmem ya da hissetmiş gibi olmam öyle hoşuma gitti ki; yeni pabuçlar alınmış bayramlık çocuklar gibi sevindim, bir sevindim ... Ah, bir de el çırpabilsem, konuşabilsem, "Yaşasın!" diye haykırabilsem ... Çok geçmeden dilim eskisine oranla biraz büyümüş, ağırlaşmış, kilo almış, gürbüzleşmiş, obezleşmiş gibi geldi bana ... Hayır, "gibi gelmedi"!. Gerçekten öyleydi; dilimi güçlkle sığıdığı ağızımda zar zor dolaştırabiliyordum ... Yutkunurken de zorlandıkça zorlanıyordum ... Ağzımda ne acı ne tatlı ne ekşi ne mayhoş ne kekremsi ne buruk tat vardı ... Artık, varlığını, yeni biçimini bana adamakıllı kabul ettiren dilimle, ağzımda tatsız bir tat, sürüp gidiyordu ... Olsun ama ... Dilimin varlığını algılayabiliyordum ya, ne iyi ne hoş ne sevindirici ... Konuşabilseydim "Yaşasın!" diye bağırdım mutlaka ... Tabii ya ... Oh be!.. Daha ölmemiştım, ruhum bedenimden ayrılmamıştı, şu fâni dünyadan ayrılmamıştım, sevenlerimi de düşmanlarımı da yalnız, kimseyi yetim bırakmamıştım ... Oh be!.. Oh be yaşıyordum!..

Derken, zaman ilerlerken, ben öyle işitilmemiş, görülmemiş bir şekildeyken, beynimin içindeki o arı kovanı misali sürekli ve tekdüze uğultunun dışında; özgün, tanıdık bir ses, bir tıkırtı, bir tıngırdama duydum ... Kulaklarım işlevlerini yerine getirmeye başladılar diye bir sevindim, bir sevindim ... Tıkırtı, tıngırtı ... Ezgi ... Konuşma ... Fısıltı ... Çınlama falan değil ... Sesin kendine özgü bir türü ... Hava, su gibi ortamlarda bir cismin titreşimleriyle oluşan dalgalar ... Kulakların bu dalgaları algılaması ... Ses denilen olgu ... Kendimi zorladım zorladım, o sesin, o tıkırtının, o tıngırtının kaynağını buldum ... O ses, o tıngırtı yere düşürülmüş madensel bir paradan geliyordu ... Ah, ah; o an gülemediğim, gülümseyemediğim için o kadar canım sıkıldı ki ... Birazcık, bir damla, bir gıdım, bir milim gülümseyebilseydim keşke ... Keşke dudaklarım hafifçe şöyle bir yayılabilse, gözlerimin içi parlayabilseydi bir an ... Olsun ama, olsun ... Evet, gülümseyemedim; gelgelelim bir rahatladım, bir rahatladım ki, anlatamam ... Hem sesin kaynağını saptayabilmiş, hem de aklıma "Su sesi, kadın sesi, para sesi" lafı gelivermişti ... Gülümseyemedim, bari şöyle hafiften bir ağlayayım, en azından şöyle bir gözlerim yaşarsın istedim ... I ih!.. Mümkünü yok ... Ne gülümseyebiliyor, ne de ağlayabiliyordum ... Sadece düşünebiliyordum ... Eh, insanlar mütevekkil ya; boynumu eğip şükrettim ...

Şükürler olsun!..

Şükürler olsun, hiç değilse zihnim tik tak, tik tak saat gibi çalışıyor; düşünebiliyordum ... Dahası, ağzımın içindeki o tatsız tadı, madensel paranın çıkardığı tıkırtıyı idrak etmeye başlamıştım ...

Her yer, her şey, her yanım kapkaranlıktı ... Gözlerim hiçbir işe yaramıyor, hiçbir şeyi göremiyordum; iki gözümde işlevlerini yitirmişlerdi ... Hiçbir

şeyden gözlerim kamaşmıyordu, hiçbir şeye göz koyamıyordum, hiçbir şeyi göz ardı edemiyordum, hiç kimseyi göz hapsine alamıyordum, gözlerim şöyle dalıp dalıp gidemiyordu, hiçbir şeyden ve hiç kimseden gözüm korkmuyordu... Karanlıklar içindeydim; gözlerim hiçbir işe yaramıyordu... Gözlerim var olsalar da, olmasalar da hiçbir şey değişmeyecek, zifiri, sonsuz bir karanlıktaydım...

Derken giderken, ağızımdaki o tatsız tadı fark etmiş, metal paranın tıngır tıngır işitmişken, zihnim saat gibi tıkır tıkır işlerken; tak, aklıma ilkokul günlerinden “göz” ile ilgili iki “bilmece”: Birincisi “İki kardeş birbirini göremez?”; İkincisi “İki fener; gündüz yanar, gece söner?”... Oysa, işler değişmiş altüst olmuştu; bilmecedeki o iki kardeş sadece birbirlerini değil, artık hiçbir şeyi göremiyordu; iki fener ise artık geceleri de, gündüzleri de hep sönmüştü; yanmıyordu!.. İlkokulun bahçesinde ben, Ömer, Meziyet, Hasan, Oya, Fatma, Ahmet, Enver, Mustafa ve daha birçok çocuk birbirimizi kızdırma kızdırma “Elim Sende”, “Koşmaca” filan oynuyorduk... Diyorduk ki:

“Ömer, kedileri sever!”, “Meziyet, bu ne vaziyet?”, “Sabahat, kimde kaba-hat?”, “Oya, Oya; yağlı boya!”, “Nurdoğan, ördekleri boğan!”, “Hasan, dolmaya basan!”, “Enver, tavuklara yem ver!”, “Mustafa mıstık, arabaya kıstık, bir mum yaptık, seyirine baktık!”, “Ahmedi medi, kuyruğu kedi, bir sıçan tuttu, yalamadan yuttu!”, “Haydi de Fatma göbek atma!”...

Hepsinin de adlarını bir bir anımsamıştım ama hiçbirinin yüzünü gözümün önüne getiremiyordum...

Derken giderken, ben böyle gözü görmez, kulağı duymaz, tat almaz, koklayamaz, dokunamazken; ağızım o tatsız tatla dopdoluyken, yere düşen maddesel para tıngır tıngır tıngırdarken, okulda arkadaşımı “Meziyet, ne bu vaziyet?” diye kızdırırken, bilmece bilmece olmaktan çıkmışken, karanlıktan başka bir şey göremezken, ansızın bir ışık belirdi karşımda!.. Rengin, şeklinin şemalinin bilincine varamadığım bir ışık... Parlak mı parlak... Karanlığı delip yırtıcı... Derken giderken, ışık ışıklığını yitiriverdi... Siyah ve beyaz iki anaç renk belirginleşip ortalığı kaplamaya başladı yavaş yavaş... Sonra çok daha yavaş, ağır ağır, aheste aheste, salına salına, telaşsız, acelesiz, teker teker öteki renklerde ortaya çıkı çıkıverdiler... Gökkuşağının tüm asal renkleri: Kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert, mor... Sanki Beşiktaş'ta yıllar öncesinin İhlamur'da bayram yerindeki bir macuncu hokkası... Göz kapaklarımı kapatıp, gözlerimi elimden geldiğince sınıksız yumdum; sonra ağır ağır açtım... Karşımda, çoğu, donuk, çok azı parlak, kimisi yapay kimisi gerçek renkler... Ama, ilk önce hepsi flu, bulanık, az belirgin... Bir baktım, hepsi giderek asıllarını, kendi öz renklerini alıp, boyama kalemlerinin değil, doğanın gerçek renklerine dönüşüyor... Tek tek, ayrı ayrı; ikişer, üçer, beşer;

bağımsız, birbirine karışmış, biri ötekini etkilemiş renkler; sabahları, öğleleri, akşamüstüleri, akşamları, geceleri değışen, başkalaşan renkler; doğanın olağan, pastel, insanoğlunun oluşturduğu, azınlıkta kalmış, sonradan olma yapay renkler... Koyu, açık, soğuk, sıcak, parlak, solgun renkler; çeşit çeşit adlar taşıyan, adları konulmamış renkler; renkliler, renksizler; uyumlu renkler, uyumsuz renkler... Kimisi yan yana, kol kola girmiş; örneğın maviler; gök mavisi, buz mavisi, kobalt mavisi, Prusya mavisi, Sevr mavisi, bakır mavisi, Azur mavisi... Dünyanın tüm mavileri askerler gibi sıraya girmiş gözümün önünde resmigeçit yapıyor... Gökyüzünde yüzlerce ve yüzlerce mavi sinek, her biri değışik bir mavi...

Derken giderken, o sonsuz renk cümbüşünü temaşa eylerken, işte mavi, işte sarı, işte yeşil, işte mor, işte siyah, işte beyaz diye renkleri sayıp sayıp dururken gözüm yanıma uzanmış sol elime, elimin işaret parmağına, işaret parmağımın ta ucuna, ucuna ucuna ilişmişken bir şeye dokunup durduğumu fark ettim parmağımla... Tüm gücümü toplayıp dokunduğum şeye parmağımın ucunu şöyle bir sürttüm... O “şey” nasıl bir şeydi? Merak etmişim... Katı mı, sıvı mı, kulak memesi kıvamında mı, çamur gibi miydi; merak etmişim... “Çamur” deyince yarım yüzyıl önce Tennessee Earny Ford’un üne kavuştuğu “Sixteen tons” melodisi geldi... Şöyle başlıyordu o melodi: “Some people says the men made of the mud! But poor men made it the musele and blood!” Bas bariton, kara derili Tennessee Earny Ford’un hemen ardından, sırayı Münir Nureddin’in söylediğı bir Orta Anadolu türküsü aldı: “Bir ah etsem karşiki dağlar yıkılır, bugün posta günüdür canım sıkılır!”... Tepeden tırnağa çamurdan bir Tennessee Earny Ford, ah edip karşısındaki dağlara bakıyor; dağlar ha yıkıldı, ha yıkılacak, Earny Ford’un canı o kadar sıkkın ki, işte o kadar olur!..

Yutkundum... Dilimi gezdirip dudaklarımın kuruluşunu gidermeye çalıştım... Sol elimin işaret parmağının ucunu o “şey”e bir daha sürttüm hafifçe... Evet, o “şey” yumuşaktı... Dikkatlice baktım, rengi beyazdı... Oh be!.. Tamam, işte, sol elimin işaret parmağımın ucuyla bir kumaşa, beyaz bir kumaşa, büyük bir ihtimalle, galip bir ihtimalle bir çarşafa dokunup duruyordum, beyaz bir çarşafa... O beyaz çarşafa sadece parmağımın ucuyla mı dokunuyordum?.. Hayır!.. Hayır!.. Anlamaya aşlamışım tek tek.. Çarşafa her bir yanımla dokunuyordum; her bir yanımla dokunuyordu çarşafa... Sırtım... Yüzüm... Kollarım... Ayaklarım... Tüm bedenim... Beyaz... Yumuşacık... Çarşaf... Tüm varlığımla o yumuşak, beyaz kumaşı tepeden tırnağa duyumsuyor, anlıyor, algılıyordum... İçimi hüznü bir sevinç, bir anlaşılmaz coşku, bir gizemli heyecan kaplamıştı... Gözlerim, dudaklarım, yanaklarımla gülümsediğimi fark ettim... Nefis, nefisin nefisi, nefes, benzersiz bir kızarmış ekmek kokusu varıp ulaşıyor bana... Ardından keskin, rahatlatıcı, nefes aldırıcı; geniş geniş, rahat rahat, derin derin nefes aldırıcı, keskin bir limon kolonyası kokusu...

Çevremde dolaşıp duran insan karartıları... Onların ayak sesleri, konuşmaları... Bir yandan Tennessee Earny Ford'tan "Sixteen tons"; Orta Anadolu'dan "Bir ah etsem karşığı dağlar yıkılır"... İki melodi birden dolaşıp duruyor zihnimde... Eksiksiz, tam, berrak, net dolaşıyor; birbirine karışmadan, biri ötekini rahatsız etmeden dolaşıyor... Derken kocaman bir beyaz perde tam karşımda... Beyaz perdede sinemanın siyah-beyaz günlerinden kalma eski bir Hollywood westerni... Kıyafet balosuna gidercesine ölçülü biçili, hesaplı kaptıplı, çizmeli konçlu, eldivenli, geniş kenarları kıvrık kocaman şapkalı, belleri çifte altıpatlarlı, fularlı iki silahşor kovboy!.. Sorun, Hangisinin en hızlı, daha hızlı, daha daha hızlı, hızlıdan da hızlı silah çekebileceğinde...

Aynı anda ateşlenen iki altıpatlar!.. Biri beyaz perdenin sağ, öteki sol tarafında; ikisinin de namlularından duman tütüyor... Hemen bir geçiş ve iki mezar!.. Mezarlardan birinde "Vinney Harold, Killed by George Kelby", ötekinde "George Kelby, Killed by Vinney Harold" yazılı!.. Oysa, az sonra "Esas oğlan"ın ölmediği anlaşılıyor... Kentin en eski sinemalarından birinde gösteriliyor film... Ben, yanımda Baron Atilla, Atilla'nın yanında üstünde uzun bir vizon kürkten, içinde seksi iç çamaşırlarından başka hiçbir şey bulunmayan Konyak Sabahat, aynı filmi seyrediyoruz... Ellerimizde içleri mısır patlangacı dolu kese kâğıtları... Derken giderken mantık dışı, akıl dışı, gelenek dışı, olanak dışı bir yığın olay, bir yığın kişi, bir yığın laf... Zaman zaman acınacak kadar kötü, basit, ilkel; zaman zaman kahkaha atılacak kadar komik, hoş, tuhaf; zaman zaman olağanüstü, olağan dışı; zaman zaman sıradan; zaman zaman saçma sapan; zaman zaman sevecen; zaman zaman itici, hatta korkunç...

George Kelby ile Vinney Harold'un altıpatlarlarının ardından ZB Brun, 1937 model Çekoslovak makineli tüfeklerinin namlularından çıkan tarakalar... Her bir yandan fıskıran alevler... Derken giderken üzeri çelik ince bir kabukla örtülü, hamurlaşmış bir paslı demir hamurundan farksız dilim, yavaş yavaş eski hâline dönüşüyor... Dilim, ağzımın içinde oynayıp durmasa, farkında ile olmayacağım bir organ artık; eskisi gibi... Oh be!.. Yaşasın!.. Döşemeye düşen madensel paranın tıkırtısı!.. Dünyanın notalara alınamaz en güzel, en eşsiz melodisi... O ses; ah o ses!.. Yaşasın!.. Ve sonra renkler... Görülebilen o güzelim, o yaşam dolu, o sevinç dolu, o hüznü dolu, o gözyaşlarına davetiye çıkararak renkler... Bir de bakıyorum ki Ahmedi medi, kuyruğu kedinin Ahmet'i bir sıçan tutmuş, yalamadan yutuyor!.. Ya Fatma?.. Tam orta yerde 9/8'lik bir melodiye ayak uydurmuş saatlerdir oynayıp, parmak şaklatarak göbek atıyor, kan ter içinde... Uyarıyorum Fatma'yı: "Haydi de Fatma, göbek atma!"... Rengârenk çocuklar, cicili bicili çocuklar, çilli çocuklar, saçları örgülü ve kurdeleli çocuklar, şason giymiş çocuklar; söğüt dallarından atlarına binmiş, dıgıdık dıgıdık koşturan çocuklar... Ve yumuşacık, çamaşır suyu kokan, bembeyaz, lekesiz çarşaf... Beyaz... Tüm renklerin en soylusu, kralı, kraliçesi, prensesi, prensi beyaz... Süt beyaz, en beyaz, bembeyaz, kar

beyaz... Mis gibi kokan kızarmış ekmek... Varsın bilinmesin “mis”in nasıl koktuğu; o da kızarmış ekmek gibi kokuyordur kalıbımı basarım...

Öylesine rahatım ki, öylesine mutluyum ki, sevinçliyim ki... Her bir yanım ağrıyor; bütün kemiklerim sızlıyor; hele başım; ağrısı anlatılacak gibi değil... Oh be, yaşasın!.. Ağrımı, sızımı hissediyor, algılayabiliyorum... Demek tükenmemiş direncim!.. Azalmamış, kaybolmamış, gücünü yitirmemiş, sürüp gitmiş... Direncim benim, aslan direncim, yavuz direncim, şanlı direncim...

Ne güzel, ne hoş ağrıyor, sızlıyor her bir yanım...

Ne hoş, ne güzel onca düş, onca rüya, onca kâbus...

Gerçek ne güzel, gerçek dışı ne güzel, gerçeküstü ne güzel...

Olan ne güzel, olmayan ne güzel, olabilen ne güzel, olamayan ne güzel...

Dilim, dudaklarıma bulaşmış terimin tuzunu tadabiliyor... Paranın tıngırtısını duyabiliyor, tüm renkleri görebiliyorum, neye dokunduğumu anlayabiliyorum... Ah o kokular... Mis gibi, leş gibi kokular... Hepsini koklayıp anlayabiliyorum... Limon kokusu, lavanta çiçeği kokusu, hamamdan yeni çıkmış ve hafif terlemiş kadın kokusu, baharda çiçeğe durmuş ağaçların saldığı kokular, ayakkabı dolabının kokusu, mutfaktan gelen herhangi bir yemeğin kokusu... Birbirine karışmış binbir çeşit koku...

Yattığım yerden ağır ağır doğruluyorum...

Ellerimi, ayaklarımı, parmaklarımı rahat rahat oynatabiliyorum...

İki elimle saçlarımı sıvazlayabiliyorum...

Ağzımı olabildiğince açıp tatlı tatlı, sesli ya da sessiz esneyebiliyorum...

Uykum geride kalıyor...

O derin, o kâbuslar dolu uykum giderek gerilerde kalıyor...

Uykumun ayrıntılarını hafızam bir bir siliyor...

Amanın ne güzel, ne tatlı, ne hoş esniyorum...

Hiçbir yanım ne ağrıyor, ne sızlıyor...

Bir daha esniyorum...

Yatağımdan kalkıp terliklerimi giyiyorum...

Elimi, yüzümü yıkamak için banyoya yöneliyorum...

Hem de nasıl?..

Rap, rap, rap!..

Sert adımlarla...

Güvenli, düzgün, dirençli, kararlı, yaşam dolu adımlarla...

Rap, rap, rap!..